

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 543/2016-55

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. novembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) o sťažnostiach obchodnej spoločnosti FINIMO a. s., Mlynské nivy 54, Bratislava, právne zastúpenej advokátkou JUDr. Zuzanou Majcherovou, Advokátska kancelária, Mlynské nivy 54, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cob 39/2014 a jeho uznesením z 28. augusta 2014 a tiež jeho postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cob 38/2014 a uznesením z 28. augusta 2014, za účasti Krajského súdu v Prešove, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti FINIMO a. s., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uzneseniami Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4 Cob 39/2014 z 28. augusta 2014 a sp. zn. 5 Cob 38/2014 z 28. augusta 2014 a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, p o r u š e n é b o l o .

2. Uznesenia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 4 Cob 39/2014 z 28. augusta 2014 a sp. zn. 5 Cob 38/2014 z 28. augusta 2014 z r u š u j e a v e c i m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i a .

3. Krajský súd v Prešove je p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti FINIMO a. s., trovy konania v sume 537,62 € (slovom päťstotridsaťsedem eur a šesťdesiatdva centov) na účet jej právnej zástupkyne JUDr. Zuzany Majcherovej, Mlynské nivy 54, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnostiam n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 17. decembra 2015 a 30. decembra 2015 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti FINIMO a. s., Mlynské nivy 4962/54, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), vedené pod sp. zn. Rvp 16383/2015 a sp. zn. Rvp 16956/2015, ktorými namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cob 39/2014 a jeho uznesením z 28. augusta 2014 a tiež v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cob 38/2014 a jeho uznesením z 28. augusta 2014 (spolu ďalej len „napadnuté uznesenia krajského súdu“ a „napadnuté konania krajského súdu“), ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Obdo 63/2014 a jeho uznesením z 10. septembra 2015 a tiež v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Obdo 76/2014 a jeho uznesením z 31. augusta 2015 (spolu ďalej len „napadnuté uznesenia najvyššieho súdu“ a „napadnuté konania najvyššieho súdu“).

Sťažovateľka vo svojich sťažnostiach uvádza, že ako oprávnená si v exekučných konaniach vedených Exekútorským úradom JUDr. Ľubomíra Pekára vymáhala proti obchodnej spoločnosti INFORAMA a. s., Mlynské nivy 54, Bratislava (ďalej aj „povinný“), svoje peňažné pohľadávky. Exekúcia bola vykonávaná popri iných spôsoboch aj prikázaním iných peňažných pohľadávok podľa § 105 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov.

V rámci výkonu exekúcie príkazom inej peňažnej pohľadávky bol spoločnostiam Lekáreň Bellis - KE, spol. s r. o., a PR Slovakia, spol. s r. o., ako dlžníkom povinného doručený súdnym exekútorom príkaz na začatie exekúcie príkazom pohľadávky a príkaz na vykonanie exekúcie príkazom pohľadávky.

Doručením exekučného príkazu dlžníkom povinného stratil povinný v zmysle § 108 Exekučného poriadku právo na vyplatenie pohľadávky, ktoré súčasne nadobudla sťažovateľka. Z dôvodu nezaplatenia pohľadávky dlžníkmi povinného podala sťažovateľka na Okresnom súde Prešov (ďalej len „okresný súd“) návrh na začatie konania, ktorým sa domáhala, aby uložil odporcom (dlžníkom povinného) povinnosť zaplatiť jej tieto pohľadávky. Na základe týchto návrhov prebieha pred okresným súdom sporové konanie vedené pod sp. zn. 7 Cb 52/2013, predmetom ktorého je rozhodovanie o zaplatenie sumy 1 321,89 €, a konanie pod sp. zn. 7 Cb 58/2013, predmetom ktorého je rozhodovanie o zaplatenie sumy 6 985,68 €. Sťažovateľka doručila povinnému oznámenia, že v zmysle § 109 Exekučného poriadku si uplatňuje nárok na vyplatenie pohľadávok proti jeho dlžníkom prostredníctvom tzv. poddlžníckej žaloby.

Keďže pohľadávka sťažovateľky bola v exekučnom konaní vedenom proti povinnému uspokojená iným spôsobom (na základe osobitnej dohody, v dôsledku ktorej sa sťažovateľka stala akcionárom povinného), na návrh sťažovateľky bolo uznesením Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 0 Er 2476/2011 zo 14. novembra 2013 exekučné konanie zastavené. V dôsledku tejto skutočnosti podľa názoru sťažovateľky prešlo právo na zaplatenie pohľadávky proti dlžníkom povinného späť na povinného. Keďže uvedená skutočnosť nastala po začatí súdneho konania, sťažovateľka so súhlasom povinného navrhla, aby okresný súd pripustil zmenu účastníka konania na strane navrhovateľa (sťažovateľky) tak, že z konania vystúpi sťažovateľka a na jej miesto vstúpi povinný.

Uzneseniami okresného súdu sp. zn. 7 Cb 52/2013 a sp. zn. 7 Cb 58/2013 z 21. februára 2014 boli návrhy sťažovateľky na pripustenie zmeny účastníka konania zamietnuté z dôvodu, že podľa právneho názoru okresného súdu zastavenie exekučného

konania na Okresnom súde Bratislava II nie je takou právnou skutočnosťou, s ktorou právne predpisy spájajú prevod, resp. prechod práv a povinností, o ktorých sa koná.

Proti uvedeným uzneseniam okresného súdu podala sťažovateľka odvolania, ktoré odôvodnila rozsiahlou právnou argumentáciou s poukazom predovšetkým na § 488 Občianskeho zákonníka, § 105 až § 109 Exekučného poriadku a § 92 ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ako aj na rozhodnutie najvyššieho súdu podporujúce jej právny názor.

Napadnutými uzneseniami krajský súd o podaných odvolaniach rozhodol tak, že potvrdil odvolaniami napadnuté uznesenia prvostupňového súdu. Odvolací súd podľa sťažovateľky len *„zopakoval tvrdenia odporcu a odôvodnenie súdu prvého stupňa, bez akéhokoľvek bližšieho odôvodnenia a vysporiadania sa s rozsiahlou právnou argumentáciou“* sťažovateľky uvedenou v odvolaniach.

V súvislosti so svojimi námietkami sťažovateľka poukazuje na rozhodnutia krajského súdu (sp. zn. 1 Cob 32/2014 z 1. augusta 2014, sp. zn. 7 Cob 27/2014 z 1. augusta 2014, sp. zn. 1 Cob 27/2014 z 1. augusta 2014, sp. zn. 2 Cob 27/2014 z 1. augusta 2014, sp. zn. 1 Cob 28/2014 z 1. augusta 2014, sp. zn. 1 Cob 25/2014 z 1. augusta 2014), ktorý v právne totožných veciach sťažovateľky rozhodol vo svojich predchádzajúcich uzneseniach tak, že zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa, teda pripustil, aby do konania namiesto sťažovateľky vstúpil nový navrhovateľ (povinný z exekučného konania – spoločnosť INFORAMA a. s.).

Sťažovateľka v sťažnosti argumentuje, že z § 108 Exekučného poriadku jednoznačne vyplýva, že *„doručením príkazu na začatie exekúcie sa výrazne zasahuje do hmotnoprávneho vzťahu povinného a dlžníka povinného, a to predovšetkým tým spôsobom, že doručením príkazu na začatie exekúcie dlžníkovi povinného stráca povinný právo na vyplatenie pohľadávky (plnenie zo záväzkovo-právneho vzťahu) a toto právo prechádza doručením exekučného príkazu na oprávneného... Konštatovanie prvostupňového a odvolacieho súdu, že doručením exekučného príkazu nedochádza k žiadnemu prevodu alebo prechodu práv na oprávneného je priamo v rozpore s ustanovením § 108 Exekučného*

poriadku, ktorý jednoznačne upravuje, že právo na vyplatenie pohľadávky jednoznačne prechádza z povinného na oprávneného... V prípade právoplatného zastavenia exekúcie, právoplatnosťou uznesenia o zastavení exekúcie, oprávnený stráca právo na vyplatenie pohľadávky podľa exekučného príkazu a právo na zaplatenie pohľadávky voči dlžníkovi povinného prechádza späť na povinného.“.

Na základe uvedeného potom možno uzavrieť, že právoplatnosťou uznesenia o zastavení exekúcie sťažovateľka stratila „postavenie oprávneného v exekučnom konaní a akékoľvek právo na vyplatenie pohľadávky voči dlžníkovi povinného (odporcovi). Skončením exekúcie zanikli účinky príkazu na začatie exekúcie a exekučného príkazu. Dňom právoplatnosti uznesenia o zastavení exekúcie vstúpila INFORAMA a. s. opätovne do všetkých práv a povinností týkajúcich sa súm, ktoré mal dlžník povinného (odporca) vyplatiť sťažovateľovi ako oprávnenému, a ktoré neboli oprávnenému do dňa zastavenia exekúcie vyplatené.“. Sťažovateľka teda tvrdí, že v súdnom konaní vedenom proti dlžníkom povinného stratila aktívnu legitimáciu, ktorú nadobudol povinný.

Sťažovateľka ďalej argumentuje, že súdne konanie vedené okresným súdom na základe ňou podanej poddlžníckej žaloby je nepochybne konaním, v ktorom sa koná a rozhoduje o nároku na zaplatenie peňažnej sumy, teda o splnenie povinnosti zaplatiť túto sumu (sporové konanie). Subjektom, ktorý disponoval právom na zaplatenie žalovanej peňažnej sumy, bola v čase podania návrhu na začatie konania sťažovateľka. Odporca (dlžník povinného) bol v tom čase podľa názoru sťažovateľky povinný plniť len jej a nebol oprávnený ani povinný plniť povinnému. Keďže pred skončením súdneho konania v dôsledku skončenia exekučného konania prešlo právo na zaplatenie zo sťažovateľky späť na povinného, sťažovateľka v súlade s § 92 OSP podala návrh na zmenu účastníka na strane žalobcu, považujúc za preukázané, že splnila všetky podmienky, ktoré toto ustanovenie predpokladá. Na tomto základe sťažovateľka zastáva názor, že okresný súd, ako aj krajský súd jej návrh zamietli v rozpore s § 92 OSP a bez dostatočného právneho odôvodnenia.

Z uznesení okresného súdu, ako aj napadnutých uznesení krajského súdu podľa sťažovateľky vyplýva, že bola pozbavená práva vystúpiť z konania, predmetom ktorého je plnenie, ktoré prešlo z nej na povinného, a súčasne povinný bude pozbavený svojho práva

sa tohto plnenia úspešne domáhať na príslušnom súde, čím došlo podľa názoru sťažovateľky k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy.

Krajský súd následne samostatnými uzneseniami sp. zn. 4 Cob 39/2014 z 11. septembra 2014 a sp. zn. 5 Cob 38/2014 z 18. septembra 2014 pripustil podanie dovolania proti svojim potvrdzujúcim uzneseniam, pretože bol toho názoru, že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Sťažovateľka preto podala proti obom napadnutým uzneseniam krajského súdu dovolania, v ktorých žiadala, aby najvyšší súd ako dovolací súd predmetné uznesenia krajského súdu zmenil tak, že pripustí, aby do konania namiesto nej vstúpil povinný. Najvyšší súd dovolania sťažovateľky odmietol ako dovolania smerujúce proti rozhodnutiam, proti ktorým tento opravný prostriedok nie je prípustný, poukazujúc na to, že dovolaním napadnuté uznesenia nevykazujú znaky žiadneho z rozhodnutí uvedených v § 239 ods. 1 a 2 OSP, keďže prípustnosť dovolania bola odvolacím súdom vyslovená v samostatnom uznesení, nie v jeho potvrdzujúcom rozhodnutí. Podľa sťažovateľky najvyšší súd uvedené ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku posúdil „*príliš reštriktívne a formalisticky*“, nezohľadňujúc jeho zmysel a účel. Dovolací súd podľa sťažovateľky opomenul uvedené ustanovenie posúdiť v kontexte s § 166 OSP. Skutočnosť, že výrok rozhodnutia bol doplnený samostatným uznesením, ktorým krajský súd pripustil dovolanie, nemôže byť podľa názoru sťažovateľky dôvodom odmietnutia dovolania.

Sťažovateľka tiež zastáva názor, že postupom krajského súdu jej bola odňatá možnosť domáhať sa svojich práv a realizovať svoje procesné práva a povinnosti v súdnom konaní, konkrétne domáhať sa vystúpenia z konania za splnenia zákonných podmienok vyplývajúcich z § 92 OSP.

Najvyšší súd podľa argumentácie sťažovateľky okrem uvedeného v rozpore s požiadavkou na riadne odôvodnenie rozhodnutia konštatoval, že rozhodnutia odvolacieho súdu zodpovedajú požiadavkám vyplývajúcim z § 157 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 2 OSP. Ani s týmto názorom najvyššieho súdu sťažovateľka nesúhlasí, pretože napadnuté uznesenia krajského súdu podľa nej nespĺňajú parametre zákonnosti a ústavnosti a ani minimálne

požiadavky kladené na odôvodnenie súdnych rozhodnutí, a vyvolávajú tak účinky nezlučiteľné s obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd v jej veciach rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že napadnutými uzneseniami krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, ako aj napadnutými uzneseniami najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, bolo porušené jej základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, zruší napadnuté uznesenia krajského súdu a najvyššieho súdu, prizná sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € (v oboch prípadoch), ako aj trovy právneho zastúpenia.

Ústavný súd sťažnosti vedené pod sp. zn. Rvp 16383/2015 a sp. zn. Rvp 16956/2015 predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 543/2016-20 z 30. júna 2016 ich spojil na spoločné konanie vedené pod sp. zn. Rvp 16383/2015, sťažnosti v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cob 39/2014 a jeho uznesením z 28. augusta 2014 a v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cob 38/2014 a jeho uznesením z 28. augusta 2014 prijal na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti sťažnosti odmietol ako zjavne neopodstatnené.

Po prijatí sťažností na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedníčku krajského súdu, aby sa vyjadrila k sťažnostiam a zároveň oznámila, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predsedníčka krajského súdu v prípise sp. zn. 1 Spr0/1439/2016 z 20. júla 2016 doručenom ústavnému súdu 25. júla 2016 požiadala o predĺženie lehoty na vypracovanie vyjadrenia k obom sťažnostiam a súčasne poukázala na totožnosť obsahu sťažností sťažovateľky prerokúvaných ústavným súdom v tomto konaní so sťažnosťami, o ktorých už ústavný súd rozhodol nálezmi sp. zn. I. ÚS 392/2015 z 13. januára 2016 a sp. zn. III. ÚS 157/2016 z 28. júna 2016. V tejto súvislosti predsedníčka krajského súdu zrekapitulovala podstatnú časť prípisu, ktorým krajský súd reagoval na výzvu ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. III. ÚS 157/2016.

Predsedička krajského súdu v prípise sp. zn. 1 Spr0/1439/2016 z 31. augusta 2016 ústavnému súdu oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania. Súčasťou prípisu predsedníčky krajského súdu boli totožné vyjadrenia predsedov senátov 4 Cob a 5 Cob, z ktorých vyplýva najmä, že predsedovia senátov sú *„toho názoru, že rozhodnutie krajského súdu, pokiaľ potvrdzovalo predchádzajúce uznesenie okresného súdu, je dostatočne odôvodnené pokiaľ sa týka právneho zhodnotenia postavenia žalobcu pri poddlžníckej žalobe i jeho ďalšieho procesného postavenia po podaní žiadosti o zámenu ako žalobcu“*.

Dňa 14. októbra 2016 boli ústavnému súdu doručené stanoviská obchodných spoločností Lekáreň Bellis – KE, spol. s r. o., a PR Slovakia, spol. s r. o. (dlžníci povinného, pozn.), k sťažnostiam, ktoré môžu byť rozhodnutím ústavného súdu vo veci sťažovateľky dotknuté. V oboch stanoviskách obchodné spoločnosti vyjadrujú súhlas s právnym názorom prezentovaným v napadnutých uzneseniach krajským súdom a v konkrétnostiach zhodne uvádzajú:

«(...) Naša spoločnosť je toho názoru, že právny názor odvolacieho súdu v potvrdzujúcich uzneseniach je správny, ak uviedol: „Odvolací súd uvádza, že exekučný príkaz je len procesný úkon exekútora, ktorým sa začína vlastné vykonávanie exekúcie a ktorým sa prikazuje dlžníkovi povinného, aby vyplatil pohľadávku povinného oprávnenému až na jeho základe v zmysle § 109 ods. 1 Exekučného poriadku oprávnený získava aktívnu legitimáciu na podanie žaloby o vyplatenie pohľadávky voči dlžníkovi povinného. Jednoznačne z tohto ustanovenia vyplýva, že ide o oprávnenie podať poddlžnícku žalobu voči dlžníkovi povinného. Ide o získanie aktívnej legitimácie na podanie žaloby, ktorá zaniká zastavením exekučného konania.

To však neznamená, že dochádza k situácii, akú má na mysli ust. § 92 ods. 2 a 3 O.s.p., teda, že dochádza k prevodu alebo prechodu práv na povinného INFORAMA a.s. Mlynské Nivy 54, Bratislava označeného takto v exekučnom príkaze súdneho exekútora JUDr. Lubomíra Pekára v konaní Ex 6592/11. Evidentne by tým dochádzalo k obchádzaniu Zákona o súdnych poplatkoch, keďže podľa § 4 ods. písm. j zákona č. 71/1992 Zb. je navrhovateľ v konaní o poddlžníckej žalobe oslobodený od platenia súdneho poplatku. V konaní, ktoré sa začne podľa § 109 ods. 1 Exekučného poriadku ide o poddlžnícku žalobu

v rámci exekučného konania oprávneného proti povinnému (FINIMO a.s. ako oprávnený proti INFORAMA a.s. ako povinný). V rámci takejto poddžníckej žaloby sa nemôže stať žalobcom povinný. Tým by sa poprel zmysel poddžníckej žaloby, v rámci ktorej sa oprávnený domáha vo vlastnom mene od dlžníka povinného na jeho všeobecnom súde vyplatenia pohľadávky. Žalobca získal oprávnenie domáhať sa vo vlastnom mene od dlžníka povinného vyplatenia pohľadávky na základe osobitného procesného oprávnenia podľa § 109 ods. 1 Exekučného poriadku. Túto pohľadávku nezískal prevodom, či prechodom, preto ani spätne stratou tohto procesného oprávnenia nedochádza k prevodu, či prechodu práva z tejto pohľadávky na povinného z exekučného konania.“

Stotožňujeme sa teda s názorom tak súdu I. stupňa ako aj Krajského súdu v Prešove ako súdu odvolacieho, že toto oprávnenie požadovať po dlžníkovi povinného zaplatenie jeho pohľadávky vyplýva z procesného práva, nie je právom vyplývajúcim z hmotného práva, preto neprichádza do úvahy prechod alebo prevod tohto oprávnenia. Z hľadiska hmotného práva nedochádza k zmene veriteľa. Povinnosť poddžníka platiť priamo oprávnenému má svoj základ len v procesnom práve, je výrazom núteného výkonu práva, ktorým sa zasahuje do záväzkového vzťahu povinného a poddžníka. Tzv. poddžnícka žaloba vychádza z procesnej aktívnej legitímácie oprávneného. Veriteľ je vo vzťahu k pohľadávke, ktorá má byť na poddžníkovi vymožená procesne splnomocnený na to, aby plnenie, ktoré takto na poddžníkovi získa použil na uspokojenie svojej vlastnej pohľadávky. Oprávnený teda žaluje vo svojom mene na zaplatenie pohľadávky, ktorej hmotnoprávnym nositeľom je povinný. Preto zákon oprávnenému zakazuje hmotnoprávnu dispozíciu s pohľadávkou, pretože oprávnený (v danom prípade FINIMO a.s.) nevymáha voči poddžníkovi svoju pohľadávku, ale pohľadávku, ktorej veriteľom je povinný. Žalobca - spoločnosť FINIMO a.s. oprávnenie domáhať sa vo vlastnom mene od dlžníka povinného vyplatenia pohľadávky získal len na základe osobitného procesného oprávnenia v zmysle § 109 ods. 1 Exekučného poriadku, nezískal túto pohľadávku prevodom alebo prechodom, a preto stratou procesného oprávnenia nedochádza k prechodu, či prevodu tejto pohľadávky na povinného (INFORAMA a.s.).»

Dňa 6. septembra 2016 vyzval ústavný súd právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby sa vyjadrila k vhodnosti ústneho pojednávania, a zároveň jej zaslal vyjadrenia predsedníčky

krajského súdu a predsedov senátov krajského súdu 4 Cob a 5 Cob k sťažnostiam na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska.

Právna zástupkyňa sťažovateľky v podaní doručenom ústavnému súdu 21. septembra 2016 oznámila, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci, a k vyjadreniam predsedníčky krajského súdu a predsedov senátov krajského súdu 4 Cob a 5 Cob predovšetkým uviedla:

«(...) Sťažovateľ v podaných ústavných sťažnostiach namieta nedostatočné odôvodnenie napadnutých rozhodnutí, ich arbitrárnosť, porušenie princípu právnej istoty, a zároveň ich nesprávnosť, nezákonnosť, rozpor s platnou právnou úpravou a protiústavnosť.

Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana dostane v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie zákonných ustanovení príslušných právnych predpisov musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR.

Všeobecné súdy sú povinné uplatňovať právne normy v súlade s Ústavou SR (PL. ÚS 15/98) a vykladať právne normy v prospech realizácie Ústavou SR (a taktiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd (II. ÚS 148/06).

Odvolačný súd pri výklade ustanovenia § 92 ods. 2 a 3 OSP v spojení s § 109 ods. 1 Exekučného poriadku ako aj ďalších súvisiacich ustanovení Exekučného poriadku neuplatnil ústavne konformný výklad a aj v dôsledku toho došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. Navyše svoje rozhodnutia odvolací súd riadne neodôvodnil.

Sťažovateľ naďalej trvá na tom, že podľa jeho názoru sú napadnuté rozhodnutia Krajského súdu v Prešove nedostatočne odôvodnené a arbitrárne.

Sťažovateľ v bode B. ústavných sťažností odcitoval ustanovenia právnych predpisov, s ktorými sa odvolací súd vôbec žiadnym spôsobom nevysporiadal a pri odôvodnení svojich rozhodnutí ich úplne opomenul a to napriek tomu, že na ne sťažovateľ poukazoval a zdôrazňoval ich dôležitosť. Z týchto citovaných ustanovení právnych predpisov (§ 488 OZ; § 105 - § 106 EP, § 79 a § 80 OSP, § 92 OSP) jednoznačne vyplýva splnenie podmienky prechodu práva na plnenie, ktoré je predmetom predmetného súdneho konania.

Krajský súd v Prešove ako odvolací súd sa ani s jednou argumentačnou námietkou sťažovateľa žiadnym spôsobom nevysporiadal, a to ani tými pre vec najpodstatnejšími.

Z odôvodnení rozhodnutí odvolacieho súdu nie je možné zistiť, a to už vôbec nie jednoznačným a zrozumiteľným spôsobom, z akého dôvodu považuje súd konanie za tak osobitný typ konania (jedná sa o konanie, predmetom ktorého je právo na plnenie), že nie je možné v ňom pripustiť zmenu účastníka konania a z akého dôvodu nemalo prísť k prechodu práv a povinností, keď zo sťažovateľom citovaných ustanovení právnych predpisov, argumentácie sťažovateľa v podanom odvolaní jednoznačne vyplýva opak. Odvolací súd (aj prvostupňový súd) svoje rozhodnutia nedostatočným spôsobom odôvodnili, odôvodnenie rozhodnutí je nedostatočné a nemá oporu v platnej právnej úprave. Exekučný poriadok jednoznačne upravuje prechod práva na vyplatenie pohľadávky, ktoré je predmetom súdneho konania, ako aj s tým súvisiace práva a povinnosti povinného, oprávneného a dlžníka oprávneného. Konanie o poddĺžnickej žalobe (žalobe na plnenie) je klasickým občianskym súdnym konaním upraveným Občianskym súdnym poriadkom a ustanovenie § 92 Občianskeho súdneho poriadku je potrebné aplikovať aj na toto konanie.

Právny názor sťažovateľa (a teda právny názor opačný ako je konštatovaný v sťažovateľom namietaných rozhodnutiach) vyplýva nielen z predchádzajúcej rozhodovacej činnosti Krajského súdu v Prešove (podľa názoru sťažovateľa rozhodovacia činnosť jedného a toho istého súdu by mu mala byť všeobecne známa) ale aj zo sťažovateľom citovaného a Krajskému súdu v Prešove predloženého rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obo/22/2008, s ktorým sa Krajský súd v Prešove tiež v odôvodnení svojich rozhodnutí vôbec nezaoberal napriek tomu, že rozhodol inak. V tejto súvislosti sťažovateľ opätovne poukazuje na porušenie princípu právnej istoty.

Podľa ustanovenia § 157 OSP: „V odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.“

Podľa názoru sťažovateľa rozhodnutia Krajského súdu v Prešove nespĺňajú ani základné parametre predpísané § 157 OSP a nie je ich možné považovať za riadne

odôvodnené v súlade s platným právnym poriadkom a ústavnými princípmi. (...) Sťažovateľ zároveň žiada, aby Ústavný súd SR zaviazal Krajský súd v Prešove nahradiť sťažovateľovi, na účet právnej zástupkyne sťažovateľa, trovy právneho zastúpenia vyčíslené(...) na sumu 537,62 Eur.»

Vzhľadom na oznámenia právnej zástupkyne sťažovateľky a predsedníčky krajského súdu, že netrávajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažnosti smerujú proti postupu krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 4 Cob 39/2014 a sp. zn. 5 Cob 38/2014 a proti v týchto konaniach vydaným uzneseniam rovnako z 28. augusta 2014. V podstatnej časti svojej argumentácie sťažovateľka namieta právne závery, ku ktorým dospel krajský súd v napadnutých konaniach o tzv. poddlžníckych žalobách, v ktorých sťažovateľka vystupovala ako žalobkyňa, pričom tieto právne závery považuje za arbitrárne. Sťažovateľka v tejto súvislosti zdôrazňuje, že v dôsledku právoplatného skončenia exekúcií, v ktorých vystupovala v postavení oprávnenej, stratila v konaniach o poddlžníckych žalobách aktívnu legitimáciu a povinný opätovne vstúpil do všetkých práv a povinností, ktoré mal voči svojim dlžníkom.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Ústavný súd pri ústavnom prieskume veci sťažovateľky vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, podľa ktorej zásadne nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti však vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutia všeobecných súdov v prípade, ak v konaní, ktoré im predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Ústavný súd je oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania a rozhodovania všeobecných súdov vo veciach, v ktorých niet iného súdu, aby prerokoval a rozhodol o tom, či bolo, alebo nebolo porušené základné právo alebo sloboda účastníka konania pred všeobecným súdom (m. m. I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, II. ÚS 83/06).

Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane uvádza, že mu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti. Súdna moc je v Slovenskej republike rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd, čo vyplýva aj z vnútornej štruktúry ústavy (siedma hlava má dva oddiely, kde prvý upravuje ústavné súdnictvo a druhý všeobecné súdnictvo). Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Sú to teda všeobecné súdy, ktorým ako „pánom zákonov“ prislúcha chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti pre porušenie základného práva na súdnu ochranu rozhodnutím súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

K porušeniu základného práva na súdnu ochranu môže dôjsť predovšetkým vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98), ale tiež v prípade, ak by rozhodnutie všeobecného súdu bolo arbitrárne, a teda prejavom zjavnej svojvôle pri výklade a aplikácii právnej normy, ak by výrok rozhodnutia nebol v súlade s priebehom konania alebo ak by rozhodnutie nebolo dostatočne odôvodnené.

Ústavný súd vo svojej judikatúre štandardne uplatňuje zásadu prednosti ústavne konformného výkladu (napr. PL. ÚS 15/98, II. ÚS 148/06 alebo IV. ÚS 96/07). V konaní o súlade právnych predpisov sa ústavný súd k tejto zásade vyjadril týmto právnym názorom: „Keď právnu normu možno vysvetľovať dvoma spôsobmi, pričom jeden výklad je v súlade s ústavou a medzinárodnými dohovormi podľa čl. 11 ústavy a druhý výklad je s nimi v nesúlade, nejestvuje ústavný dôvod na zrušenie takej právnej normy. Všetky štátne orgány majú vtedy ústavou určenú povinnosť uplatňovať právnu normu v súlade s ústavou“ (PL. ÚS 15/98). Zo zásady ústavne konformného výkladu vyplýva tiež požiadavka, aby v prípadoch, ak pri uplatnení štandardných metód výkladu prichádzajú do úvahy rôzne výklady súvisiacich právnych noriem, bol uprednostnený ten, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv fyzických alebo právnických osôb. Inak povedané, všetky orgány verejnej moci sú povinné v pochybnostiach vykladať právne normy v prospech realizácie ústavou (a tiež medzinárodnými zmluvami) garantovaných základných práv a slobôd (II. ÚS 148/06).

Uvedené východiská bol povinný dodržiavať v napadnutých konaniach a pri rozhodovaní v napadnutých veciach aj krajský súd, a preto bolo úlohou ústavného súdu posúdiť, či ich skutočne všeobecný súd rešpektoval, a to minimálne v takej miere, ktorá je z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná.

Napadnutými uzneseniami krajského súdu boli potvrdené uznesenia okresného súdu sp. zn. 7 Cb 52/2013 a sp. zn. 7 Cb 58/2013 zo 17. februára 2014, ktorými boli zamietnuté návrhy sťažovateľky na pripustenie zmeny účastníkov konania na strane žalobcu podľa § 92

ods. 2 OSP v spojení s § 109 ods. 1 Exekučného poriadku v konaniach o tzv. poddlžníckych žalobách.

Z ústavnoprávneho hľadiska podstatu sťažností, ako aj napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov tvorí otázka ústavne konformnej interpretácie § 92 ods. 2 a 3 OSP v spojení s § 109 ods. 1 Exekučného poriadku; ide predovšetkým o právne posúdenie, či právoplatné uznesenie o skončení exekúcie je právnou skutočnosťou, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv a povinností, teda či dochádza k obnoveniu aktívnej legitímácie povinného už v skôr začatom konaní o poddlžníckej žalobe (na návrh oprávneného).

Podľa § 92 ods. 2 OSP ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže navrhovateľ alebo ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené, alebo na koho prešli, navrhnúť, aby do konania na miesto doterajšieho účastníka vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli.

Podľa § 92 ods. 3 OSP súd vyhovie návrhu, ak sa preukáže, že po začatí konania nastala právna skutočnosť uvedená v odseku 2, a ak s tým súhlasí ten, kto má vstúpiť na miesto navrhovateľa; súhlas odporcu alebo toho, kto má vstúpiť na jeho miesto, sa nevyžaduje. Právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú zachované.

Podľa § 105 ods. 1 Exekučného poriadku exekúcia príkazom inej peňažnej pohľadávky než pohľadávky z účtu v banke sa vykoná príkazom tejto pohľadávky oprávnenému.

Podľa § 106 ods. 1 Exekučného poriadku exekútor poverený vykonaním exekúcie

a) príkáže dlžníkovi povinného, aby po doručení príkazu na začatie exekúcie príkazom pohľadávky (ďalej len „príkaz na začatie exekúcie“) nevyplatil túto pohľadávku povinnému,

b) upovedomí o začatí exekúcie príkazom pohľadávky oprávneného a povinného a povinnému zakáže, aby po tom, keď sa mu doručí upovedomenie o začatí exekúcie,

akokoľvek nakladal so svojou pohľadávkou až do výšky vykonateľnej pohľadávky a jej príslušenstva.

Podľa § 106 ods. 2 Exekučného poriadku exekútor doručí príkaz na začatie exekúcie dlžníkovi povinného do vlastných rúk.

Podľa § 108 ods. 1 Exekučného poriadku povinný stráca právo na vyplatenie pohľadávky dňom, keď sa dlžníkovi povinného doručil príkaz na začatie exekúcie.

Podľa § 108 ods. 2 Exekučného poriadku ak nie je pohľadávka povinného splatná po doručení exekučného príkazu, vyplatí ju dlžník povinného oprávnenému, ak sa oprávnený s exekútorom písomne nedohodol inak, len čo sa stane splatnou.

Podľa § 108 ods. 3 Exekučného poriadku výplatou oprávnenému, ak sa oprávnený s exekútorom písomne nedohodol inak, sa oslobodí dlžník povinného odo svojej povinnosti voči povinnému.

Podľa § 109 ods. 1 Exekučného poriadku ak dlžník povinného nevyplatí oprávnenému alebo exekútorovi, ak sa na tom oprávnený s exekútorom písomne dohodol, pohľadávku bezodkladne po tom, keď sa mu doručil exekučný príkaz alebo keď sa stala pohľadávka splatnou, môže sa oprávnený domáhať vo vlastnom mene od dlžníka povinného na jeho všeobecnom súde vyplatenia pohľadávky. Nesmie však s dlžníkom povinného, ak ide o túto pohľadávku, uzavrieť na úkor povinného zmier ani odpustiť jej zaplatenie. Dlžník povinného si v takomto prípade nemôže započítať ani svoju vlastnú pohľadávku, ktorú má voči oprávnenému.

Podľa § 109 ods. 2 Exekučného poriadku ak oprávnený neuplatní včas na súde pohľadávku povinného voči dlžníkovi povinného alebo ak neoznámí povinnému, že ju uplatňuje, zodpovedá povinnému za škodu, ktorá by mu tým prípadne vznikla.

Z napadnutých uznesení krajského súdu vyplýva, že odvolací súd sa stotožnil s názorom sťažovateľky, podľa ktorého je exekučný príkaz procesným úkonom súdneho exekútora, ktorým sa začína vlastné vykonávanie exekúcie a ktorým sa prikazuje dlžníkovi povinného, aby vyplatil pohľadávku povinného oprávnenému. Podľa krajského súdu oprávnený na základe exekučného príkazu v súlade s § 109 ods. 1 Exekučného poriadku získava aktívnu legitimáciu na podanie žaloby o vyplatenie pohľadávky voči dlžníkovi povinného, ktorá zaniká zastavením exekučného konania. To však podľa názoru krajského

súdu, v rozpore s názorom sťažovateľky, neznamená, že dochádza k prevodu práv na povinného v súlade s § 92 ods. 2 a 3 OSP. Týmto spôsobom by totiž podľa názoru krajského súdu dochádzalo k obchádzaniu zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“), podľa ktorého je navrhovateľ v konaní oslobodený od platenia súdneho poplatku. V konaní o poddĺžnickej žalobe sa nemôže stať žalobcom povinný, pretože by sa tým poprel samotný zmysel poddĺžnickej žaloby, podľa ktorej sa oprávnený vo vlastnom mene od dlžníka povinného domáha vyplatenia pohľadávky. Žalobca (oprávnený v exekučnom konaní) získal toto oprávnenie na základe § 109 Exekučného poriadku. Pohľadávku teda nezískal prevodom či prechodom, a preto ani spätne stratou procesného oprávnenia nedochádza k prevodu či prechodu tejto pohľadávky na povinného.

Ústavný súd už v obdobných veciach sťažovateľky smerujúcich proti krajskému súdu (nálezy ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 392/2015 z 13. januára 2016 a sp. zn. III. ÚS 157/2016 z 28. júna 2016) vyslovil právny názor, v zmysle ktorého ak poddĺžník nevyplatí oprávnenému riadne a včas pohľadávku, má oprávnený možnosť vo vlastnom mene a na vlastný účet túto pohľadávku vymáhať, teda využiť tzv. poddĺžnicu žalobu. Aktívnu legitimáciu na podanie žaloby získava oprávnený doručením exekučného príkazu na vyplatenie splatnej pohľadávky dlžníkovi povinného, pokiaľ k vyplateniu nedošlo, resp. v deň nasledujúci po jej splatnosti, ak nastala neskôr. Oprávnenému tak vzniká procesné oprávnenie na prijatie plnenia od poddĺžníka na uspokojenie vlastnej pohľadávky. Povinný pritom naďalej zostáva veriteľom tejto pohľadávky, avšak právo ju žalovať prechádza na oprávneného. Z tohto dôvodu nedochádza z hľadiska hmotného práva k zmene veriteľa, teda nevzniká žiadny nový hmotnoprávny vzťah medzi oprávneným a poddĺžníkom.

Ústavný súd v označených nálezoch zároveň zdôraznil, že konanie o tzv. poddĺžnickej žalobe je klasickým sporovým konaním vedeným podľa tretej časti Občianskeho súdneho poriadku, z ktorého však pre účastníkov konania vyplývajú určité obmedzenia, keďže nie sú oprávnení v tomto konaní na všetky právne úkony, ktoré účastníkom konania v riadnom sporovom konaní prináležia, napr. oprávnený nemôže uzavrieť s dlžníkom taký zmier, ktorý by bol na úkor povinného, odpustiť zaplatenie

pohľadávky či uplatniť úroky z omeškania. Zmyslom kladného rozhodnutia o poddlžníckej žalobe je, že oprávnený získa exekučný titul voči poddlžníkovi, proti ktorému nebol v pôvodnom exekučnom konaní v žiadnom právnom vzťahu. Ak je oprávnený v tomto konaní neúspešný, nemá to za následok zánik dlhu povinného.

Ústavný súd už rovnako v označených rozhodnutiach pri výklade § 92 ods. 2 a 3 OSP v spojení s § 109 ods. 1 Exekučného poriadku prisvedčil sťažovateľke, že pokiaľ dôjde k zastaveniu exekučného konania z dôvodu uspokojenia pohľadávky oprávneného iným spôsobom ako splnením pohľadávky, v konaní o tzv. poddlžníckej žalobe stratí oprávnený aktívnu legitimáciu bez ohľadu na to, v akom štádiu sa uvedené konanie nachádza, a obnovuje sa v plnom rozsahu aktívna legitimácia povinného (veriteľa pohľadávky). Právoplatné uznesenie o zastavení exekučného konania tak možno v konaní o poddlžníckej žalobe považovať za právnu skutočnosť, s ktorou je spojený prechod práv a povinností z oprávneného (žalobcu) na povinného, tak ako to predpokladá § 92 ods. 2 a 3 OSP.

Nepripustenie zmeny účastníka konania na strane žalobcu by v danom prípade malo v podstate právny následok porovnateľný s neuplatnením práva na zaplatenie pohľadávky oprávneným prostredníctvom poddlžníckej žaloby v súlade s § 109 ods. 2 Exekučného poriadku, v zmysle ktorého oprávnený zodpovedá povinnému za škodu, ktorá by mu tým prípadne vznikla.

Od výkladu zohľadňujúceho ochranu záujmov povinného, ktorý by v okolnostiach danej veci v dôsledku uplynutia času mohol stratiť oprávnenie úspešne uplatniť svoju pohľadávku proti svojmu dlžníkovi (poddlžníkovi), resp. by sa jeho právo oslabilo, nemá dôvod ústavný súd upustiť ani v tomto konaní o veciach sťažovateľky. Pripustenie zmeny účastníka konania na strane žalobcu v konaní o poddlžníckej žalobe tak znamená jedinou právnu cestu k uplatneniu pohľadávky povinného voči poddlžníkovi (pôvodnému dlžníkovi).

Ústavný súd k tomuto záveru dospel aj s prihliadnutím na nové procesnoprávne pravidlá, ktoré v súvislosti s vo veciach sťažovateľky aplikovanými právnymi inštitútmi zostali aj po nadobudnutí účinnosti zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok

(ďalej len „CSP“) v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou (obsiahnutou v Občianskom súdnom poriadku) totožné.

Podľa § 80 ods. 1 CSP ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou sa spája prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže žalobca navrhnúť, aby do konania na jeho miesto alebo na miesto žalovaného vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli.

Podľa § 80 ods. 2 CSP súd vyhovie návrhu podľa odseku 1, ak sa preukáže, že po začatí konania došlo k prevodu alebo prechodu práva alebo povinnosti, a ak s tým súhlasí ten, kto má vstúpiť na miesto žalobcu. Právne účinky spojené s podaním žaloby zostávajú zachované.

Ústavný súd na základe uvedeného dospel k záveru, že krajský súd uplatnením prísne formalistickej interpretácie vo veciach sťažovateľky aplikovaných ustanovení príslušných právnych predpisov neprípustným spôsobom zasiahol do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

III.

V zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol, že napadnutými uzneseniami krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal ich vydaniu, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, zrušil napadnuté uznesenia krajského súdu (bod 2 výroku tohto nálezu).

V zmysle čl. 127 ods. 2 tretej vety ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie. V záujme efektívnej ochrany práv sťažovateľky ústavný súd rozhodol tiež o vrátení vecí krajskému súdu na ďalšie konania (bod 2 výroku tohto nálezu).

V ďalšom postupe je krajský súd viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v časti II tohto nálezu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). Krajský súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení vecí na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Sťažovateľka v každej zo sťažností požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 1 000 €.

V nadväznosti na zrušenie uznesení krajského súdu a vrátenie vecí na ďalšie konania považoval ústavný súd poskytnutie ochrany porušenému základnému právu týmto spôsobom za dostatočné a sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie nepriznal (bod 4 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom právnou zástupkyňou JUDr. Zuzanou Majcherovou, Mlynské nivy 54, Bratislava. Sťažovateľka si prostredníctvom právnej zástupkyne uplatnila nárok na úhradu trov konania, pričom ich celkovú výšku vyčíslila v každej zo sťažností na sumu 545,69 €.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Z citovaných ustanovení § 36 zákona o ústavnom súde vyplýva, že sťažovatelia nemajú obligatórny nárok na úhradu trov konania pred ústavným súdom, t. j. ústavný súd môže úhradu trov konania účastníkovi konania úplne alebo sčasti priznať podľa svojho uváženia, zohľadňujúc pritom konkrétne okolnosti daného prípadu.

V danom prípade boli ústavnému súdu doručené dve sťažnosti, v ktorých bola sťažovateľka zastúpená tou istou právnou zástupkyňou.

Predmetné sťažnosti ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 543/2016-20 z 30. júna 2016 spojil na spoločné konanie, keďže sa týkali tej istej sťažovateľky a boli obsahovo totožné. Táto skutočnosť v podstatnej miere znížila nároky tak na prípravu zastupovania, ako aj spísanie sťažností (identický obsah), čo ústavný súd zohľadnil pri rozhodovaní o úhrade trov konania. Vychádzajúc z tejto skutočnosti, ako aj z oprávnenia priznať úhradu trov konania účastníkom konania len sčasti, ústavný súd rozhodol o priznaní úhrady konania len v sume žiadanej za jednu sťažnosť.

Ústavný súd priznal úhradu za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti v roku 2015 a vyjadrenie doručené ústavnému súdu 21. septembra 2016) vykonané v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Ústavný súd vychádzal pri rozhodovaní o priznaní trov konania z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2015, ktorá bola 858 €.

Sťažovateľke priznal za dva úkony vykonané v roku 2015 sumu 279,66 € a režijný paušál v sume 16,78 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2016 v sume 143 € a režijný paušál v sume 8,58 €. Úhrada trov konania predstavuje po jej zvýšení o 20 % DPH (právna zástupkyňa sťažovateľky je platcom DPH, pozn.) celkovú sumu 537,62 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. novembra 2016